

1820'nin bir Perşembe sabahı, Milos'lu Yorgo'nun sabanına, güzel mi güzel bir heykel takılmıştı.

... VE DÜNYANIN EN GÜZEL

VENÜS'Ü

KAÇIRILDI!

Osmanlı başkentindeki Fransız Elçisi, heykelin bahsini duyar duymaz harekete geçmiş, özel kâtibine «Ne bahasına olursa olsun» heykelin alınmasını istemişti.. Fransızlar, heykeli kaçırmak için acele etmişlerdi ki, düşen ve kırılan kollarını bile toplamayı unutmuşlardı

BUNDAN tam yüz kırk altı yıl önce, yani 1820 yılı sularında, Ekim ayının herhangi bir günü, güneş, her zaman ki gibi Milos adasının üzerine doğdu ve sabah başladı.

Milos adası, Ege denizindeki sayısız irili ufaklı adalardan biridir ve üzerinde yaşayan insanlar, genellikle, çiftçilik ve denizcilikle geçimlerini sağlarlar. Sözü edilen yıllarda Milos adası, Osmanlı İmparatorluğu sınırları içindedir. Yani Milos bir Osmanlı adası. Milos'lular da Osmanlı teba'sıdır.

KÖYLÜ BETTONIS

MILOS'LU köylü Yorgo Bettonis, 1820 yılının o Ekim ayındaki bir Perşembe sabahı, küçük kulübesinde uyandı, gözlerini açtı. Karısı çoktan kalkmış, çorbayı ateşe vurmuştu bile. Oğlu Antonio da kapı önünde do-laşıyor, çifte koşulacak iki yaşlı öküzü hazırlıyordu.

Milos'lu Yorgo Bettonis oğlu An-

tonio ile sabah çorbasını çabuk çabuk kasıkladılar ve öküzlerini önlerine kap-tarlalarının yolunu tuttular.

Bettonis'lerin tarlası çyden hayli uzaktı. Uzaklığı bir yana, tarla üstelik taşlı, çorak bir tarlaydı da.

Geldiler. Öküzleri güç belâ çifte koş-tular, başladılar sürmeye.

Gün ilerliyordu ya, sürme işinin ilerlediği pek söylenemezdi. Delikanlı Antonio huysuzlanan öküzleri elindeki dikenli sopasıyla dürtüktüyordu, sonra bir koşu babasının yanına varıp sabana yükleniyordu.

Ansızın hepsi birden durakladılar. Öküzler yüklendiler ama sabanı topra-ğın yüzünden çekip çıkaramadılar. Baba oğul da boşuna direndiler. Sabanın ağız takılmıştı, yürütülmüyordu.

SABANDAKİ VENÜS

BİR iki zorlandılar da sonunda üs-tesinden gelebildiler. Sabah kurtuldu fakat kurtulurken de topra-ğı yırttı ve ardi sıra sakız rengi bir mermer ağzını da birliğinde sürdü, çı-karttı.

... VE PERGE'LI VENÜS

Yeryüzünde bulunmuş Venüs'lerin belki de en güzeli yine Türkiye'de ve Antalya şehrinde-dir. Antalya yakınlarındaki Perge kazıları sırasında bulunmuş, müzeye getirilmiş ve... Bugüne kadar hâla bir düzene sokulmamıştır. Perge Venüsü kolları bir yanda, ayakları bir yanda ve kendi bir yanda müzenin taşları üstünde öyle yataduruyor.

Baba Bettonis'i bir kuşkudur aldı. «Bu ne ola ki acep?» diye düşündü, sonra oğluna dönüp kazma kürek bul-masını söyledi. Delikanlı Antonio baba-sının buyruğunu hemen yerine getirdi. Çift sürmeyi bir yana koyup gelen kaz-ma küreğe yapıştılar; vur ha, vur ha, toprağı kazıp kürediler.

Kazdıkça şaşkınlıkları çoğaldı. Sa-kız mermerin çevresindeki toprağı temizlediler, temizlediler ve çıplak bir kadın heykeliyle burun buruna geldiler. Heykel kadın, sol eliyle belinden aşağısını saran örtüsünü, sağ eliyle de havada bir küre tutuyordu.

Bu, Yunanlıların Aphrodite, Roma-lıların da Venüs dediği üreme, deniz ve denizcilik tanrçasının ta kendisiydi.

KARANLIK ve AYDINLIK

KOYLU Yorgo Bettonis, batılıların çok yaygın deyimiyle Venüs hey-kelini bulduktan sonra ne yaptı? İşin o yakası karanlıktır. Büyük bir ihtimalle köylü Bettonis, oğlu ile birlik-te tarlasından bulup çıkardığı Venüsü sırtlayıp evine taşıdı.

Sakladı mı? Hayır. O günlerde şim-diki gibi kültür yağmacılığı ne vardı, ne de tutku hâline gelmişti.

Olşa olsa köylü Bettonis, mermer heykeli bir sırasına getirip yakmak ve kireç olarak kullanmak üzere evinin bir

köşesine, bahçesinde bir yere atıver-miştir.

Aradan epeyi bir süre geçti; kış bit-ti, bahar girdi. 20 Nisan günü, Milos adasına, İstanbul'a doğru yola çıkmış giderken bir Fransız gemisi dümen kırıp uğrayıverdi. Belki suları bitmişti, belki de azıkları...

Gemi bir savaş gemisiydi ve içinde de tarih değeri taşıyan sanat eserlerine karşı pek ilgili iki yüzbaşı da vardı. Birinin adı Matterer, öbürününki de Dumont d'Urville'di.

TARİHSEL RASTLANTI

GEMI Milos adasına yanaşıp demir atınca, tayfaıyla bir, subaylar da karaya çıktılar. Çevreyi şöyle bir gezip görmek istiyorlardı. Her biri bir yana dağıldı. Matterer ile d'Urville do-laşırlarken, yolları bir rastlantıyla köy-lü Bettonis'in evi önünden geçti ve yi-ne bir rastlantıyla bahçede toprakla uğraşan köylü Bettonis'le karşılaştılar.

Bettonis konukseverlik gösterdi, bu-yur etti; yorgunluklarını alsın diye iki yüzbaşıya adanın ünlü kara üzüm şar-a-bından sundu.

YARIN: Amerikalı Baas «Sana çok para veririm çooook» diyor